

Süleyman Duman

***Türk Silahlı Kuvvetleri – Emekli Astsubay**

Tarihimizin önemli dönüm noktalarından olan Çanakkale Savaşları, Türk ordusunun kendisinden çok üstün kuvvetlere karşı verdiği kanlı mücadeleler sonucunda işgalci güçlerin cepheyi terk edip gitmesiyle sonuçlanan şanlı ve parlak bir zaferdir.

18 Mart yenilgisinin ardından İtilaf devletleri Gelibolu Yarımadası'nı bu defa karadan ele geçirmeye karar vermişlerdir.

Düşman çıkarma kuvvetleri; 29. İngiliz Tümeni, ANZAC Kolordusu, İngiliz Deniz Tümeni ve 1. Fransız Tümeni'nden oluşmuştur. Müttefiklerin asıl çıkarma yeri olarak belirlediği Seddülbahir bölgesine ilk olarak 29. İngiliz Tümeni çıkarılacak. Ardından da 1. Fransız Tümeni ile İngiliz Deniz Piyade Tümeni yerini alacaktı. Bu kuvvetler ile de Alçıtepe ele geçirilecekti.

İkinci çıkarma yeri olarak da Arıburnu bölgesi kararlaştırılmıştı. Buraya ise ANZAC Kolordusu çıkarılacak ve Kabatepe, Maltepe ve Kocaçimen Dağı bölgesi ele geçirilecekti.

Türk Ordusu'nun bu kuvvetler karşısında Gelibolu yarımadasını savunmak için ayırmış oldukları kuvvetler ise;

- Gelibolu Yarımadası'nı savunacak olan 5. Ordu'ya bağlı 5., 7. ve 9. Tümenler'den kurulu 3. Kolordu,
- Boğaz'ın batı yakası ile Kumkale, Beşiğe bölgelerini savunacak olan 3. ve 11. Tümenler'den Kurulu 15. Kolordu,
- Ve Bigalı bölgesinde 5. Ordu'nun ihtiyatını teşkil eden Yarbay Mustafa Kemal'in komutasındaki aynı zamanda konumuz da olan 19. Tümen'den oluşuyordu.

25 Nisan günü, ANZAC Kolordusu Müttefik filonun desteğinde Arıburnu'nun kuzey ve güneyine çıkarma faaliyetine başlayınca Tümen komutanı Mustafa Kemal Atatürk'ün inisiyatifiyle 57. Piyade Alayı ve bir batarya ile ANZAC kuvvetleri üzerine karşı taarruza geçilmiş ve düşman geri çekilmek zorunda bırakılmıştır. Aynı gün öğleden sonra 19. Tümen'in diğer iki alayının da savaş alanına getirilmesiyle ANZAC kuvvetlerinin Arıburnu bölgesindeki ilerlemesi durdurulmuştur.

19. Tümen'in Kuruluşu

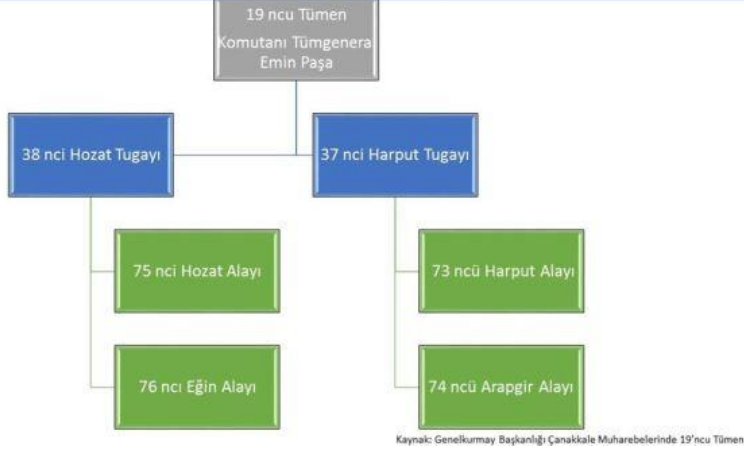
19. Tümen ilk olarak Ağustos 1907 tarihinde Harput'ta 19. Harput Tümeni adıyla kurulmuştur. İlk kurulduğunda Tümenin 37. Harput ve 38. Hozat adlarında iki tugayı vardır.

37. Harput Tugayı, 73. Harput ve 74. Arapgir Alayları'ndan,

38. Hozat Tugayı ise 75. Hozat ve 76. Eğin Alayları'ndan oluşturulmuştur.

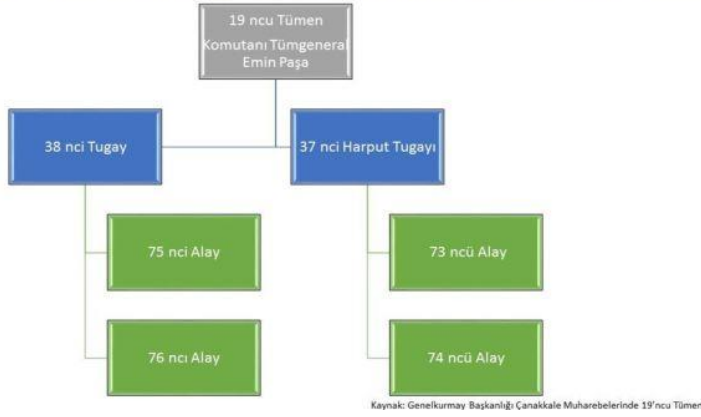
Alaylarda dörder piyade taburu ile bir bando bölüğü ve 19 numaralı bir nişancı taburu vardır. Tümen Komutanı ise "Tümgeneral Emin Paşa"dır.

19 ncu Tümen ilk olarak Ağustos 1907 tarihinde Harput'ta 19'uncu Harput Tümeni adıyla kurulmuştur.

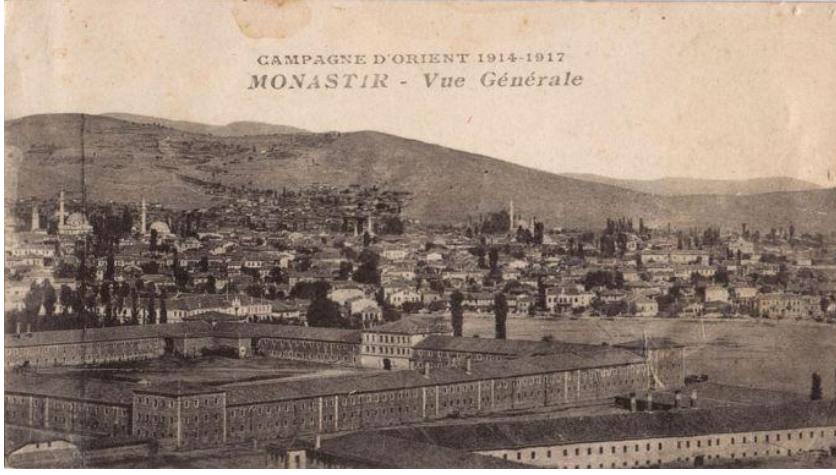
1908 yılına kadar 19. Harput Tümeni adıyla anılan tümen, 1908 yılında yapılan teşkilat değişikliği ile 19. Nizamiye Tümeni adını almıştır. Tümendeki teşkilat olduğu gibi muhafaza edilmiş fakat tugay ve alaylardaki isimler kaldırılmıştır. Bu teşkilat 14 Mart 1911 tarihine kadar devam etmiştir.

1908 yılında yapılan teşkilat değişikliği ile 19'uncu Nizamiye Tümeni adını almıştır. Tümendeki teşkilat olduğu gibi muhafaza edilmiş, fakat tugay ve alaylardaki isimler kaldırılmıştır.

14 Mart 1911 tarihinde Osmanlı ordusunda ilk defa uygulanan kolordu teşkilatında, 19. Tümen, Selanik'te 2. Ordu Müfettişliği'nin Üsküp'teki 7. Kolordusu kuruluşuna bağlanarak komutanlığına Tuğgeneral Şevki Paşa getirilmiştir. Daha sonra komutanlığına Albay Şevki Bey getirilmiş olan 19. Tümen, Balkan Harbi'nde Kumanova ve Manastır Muharebeleri'ne katılmıştır.

2 Kasım 1912 tarihinde Albay Sait Bey'in tümenden ayrılması üzerine yerine Yarbey Faik Bey atanmıştır. 9 Aralık 1912 tarihine kadar 7. Kolordu kuruluşunda kalmış ve bu tarihten 24 Aralık 1912'ye kadar Yanya Müstahkem Mevki kuruluşuna katılmış, buralarda yapılan muharebelerde bulunmuş ve 24 Aralık 1912'de lağvedilmiştir.

1 Şubat 1915 tarihinde yeniden kurulan 19. Tümen'in komutanlığına Yarbay Mustafa Kemal getirilmiştir.

Tümen, 6 Nisan 1915 tarihine kadar 3. Kolordu kuruluşunda hizmet etmiş ve bu tarihten itibaren 19 Ocak 1916 tarihine kadar 5. Ordu 3. Kolordu kuruluşunda olarak Çanakkale Savaşları'nda Conkbayırı, Kocaçimen ve Arıburnu Muharebeleri'ne katılmıştır.

19. Tümen'in yeniden kuruluşu aşağıdaki çizelgede görüldüğü 57., 58. ve 59. alaylar olacak şekilde teşkil etmiştir. Burada dikkat çekici olan husus 19. Tümen'in ilk kuruluşunda bulunan 58. ve 59. Alaylar'ın Çanakkale muharebelerinde yer almamalarıdır.

Yeni Teşkil Olunan On Dokuzuncu Fırka Piyâde Taburlarının Hangi Taburlardan Teşkil Olduklarını Müş'ir Cedveldir

Yeni Numroları			Eski Numroları			Taburun Tarih-i Teşkili	Mülâhazât
Âlây	Tabur	Bölük	Âlây	Tabur	Bölük		
57	1	1	19	1	4. Bölük	19 Kânûn-ı sâni	Her üç âlâyda birer nizâmiye taburu bulunmak ve mümkün mertebe tabur ve bölük numroları nizâmiyyede az miktârda tebdil edilmek için âlâylar bu sûrette mezc edilerek teşkil edilmiştir.
		2	..	2	4		
		3	..	3	4		
	2	1	Soma Depo Âlâyi	1	4		
		2	..	2	4		
		3	..	3	4		
	3	1	..	3	1		
		2	2		
		3	3		
		Makineli	57. Bölük	20. Âlây	Makineli		
58	1	1	Soma Depo Âlâyi	1	1	19 Kânûn-ı sâni	Üçüncü Taburuyla Makineli Tüfenk Bölüğü henüz teşkil olunama-mıştır.
		2	"	"	2		
		3	"	"	3		
	2	1	20	1	4		
		2	"	2	4		
		3	"	3	4		
59	1	1	21	1	4	19 Kânûn-ı sâni	Üçüncü Taburuyla Makineli Tüfenk Bölüğü henüz teşkil olunama-mıştır.
		2	"	2	4		
		3	"	3	4		
	2	1	Soma Depo Âlâyi	2	1		
		2	"	"	2		
		3	"	"	3		

Aşağıda yer alan belgede de görüldüğü üzere 19. Tümen kuruluşundaki 58 ve 59. alaylar 19. Tümen kadrosundan çıkarılarak İstanbul'a gönderilmişler.(Belge 12)

19. Tümen'in kuruluşundan çıkarılan 58 ve 59. alaylarının yerine 77. ve 72. alaylar verilmiştir.

BELGE NO. 12

Târihi: 10 Şubat 330

Sâat ve Dakika: 6 kable-z-zevâl

İkamet Mahalleri: Tekfurdağı Yarçesme Barakaları

Vukuât:

57, 58, 59. (Âlây) Kumandanlıklarına

Mâdde

1- Elli Yedinci Âlây 57'nci numro tahtında olarak bugün 57. Âlây 1, 58. Âlây 2, 59. Âlây 1. Taburlarından ve Makineli Tüfenk Bölüğünden müteşekkil ve Binbaşı Hüseyin Avnî Efendi'nin kumandasında bir âlây teşekkül edeceklerdir. Elli Yedinci Âlâyın İkinci Taburu 58'inci Âlâyın İkinci Taburu yerine kaim olacak, Elli Yedinci Âlâyın Üçüncü Taburu 59'uncu Âlâyın Birinci Taburu olacaktır. Binbaşı Alî Bey 59'uncu Âlây Kumandanı olacaktır.

2- 58, 59'uncu Âlâyların kumandası Alî Bey'e mevdu'dur.

3- 58, 59'uncu Âlâylar bugün Maydos'a asker götürüb Tekfurdağı'na dönecek olan Akdeniz, Şam ve Aydınçık vapurlarıyla Der-saadet'e nakl edileceklerdir.

4- Müretteb Elli Yedinci Âlây bugün akşam irkâba başlayacak sûrette hâzırlanmış olacaklardır.

5- Mezkûr Âlây ile berâber Cebel Bataryası Sıhhiye Bölüğü ve Seyyâr Hasta-hâne ve Ekmekçi Takımı Maydos'a nakl edilecektir.

6- Müretteb Elli Yedinci Âlâyın melbûsât, techizât ve hayvânâtca olan nevâkısı diğer âlâylardan ikmâl olunacaktır.

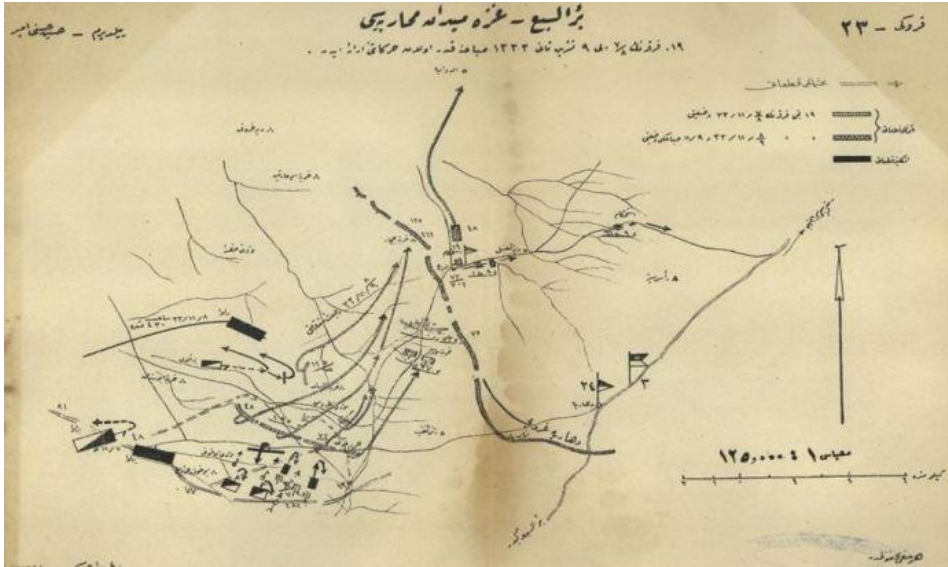

Galiçya'da Askerlerimiz

Galiçya'da Şehitlerimiz

19. Tümen, 26 Ekim 1917'den 31 Ekim 1917'ye kadar 8. Ordu emrinde hizmet etmiştir. 31 Ekim 1917'den 14 Kasım 1917'ye kadar 20. Kolordu emrinde Ebuhavf Muharebeleri'ne katılmıştır. 14 Kasım 1917'den 25 Kasım 1917'ye kadar Ordular Grubu ihtiyatında bulunmuştur. 25 Kasım 1917'den 5 Ocak 1918 tarihine kadar 7. Ordu emrinde Suffa Muharebeleri'ne, 5 Ocak 1918 tarihinden 29 Nisan 1918 tarihine kadar da 3. Kolordu kuruluşunda olarak çeşitli muharebelere katılmıştır.

19. Fırka'nın Bi'ru's-sebi' – Gazze Meydan Muharebesi

1-28 Eylül 1918 tarihleri arasında 8. Ordu Sol Kanat Grubu Komutanlığı kuruluşunda olarak Nablus Meydan Muharebesi'ne katılmış ve Şeria Nehri'ni geçeceği bir sırada maalesef bu kahraman şanlı tümenimiz İngilizlere esir düşmüştür.

Başta Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm kahraman şehit ve gazileri minnetle anıyoruz.